

СПРАВА «СУКАЧОВ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF SUKACHOV v. UKRAINE)

(заява № 14057/17)

Стислий виклад рішення від 30 січня 2020 року

У цій справі заявник тримався під вартою у різних камерах Дніпровської установи виконання покарань № 4 (до 2016 року Дніпропетровський слідчий ізолятор № 3, далі — СІЗО). Він неодноразово скаржився на неналежні умови тримання його під вартою до народного депутата України у 2016 році, а також двічі до Генерального прокурора України у 2016 та 2017 роках. Його скарги були відхилені прокуратурою.

Крім того заявник стверджував, що умови перевезення між СІЗО та судом були неналежними та тривалими.

До Європейського суду з прав людини (далі — Європейський суд) заявник скаржився за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) на неналежні умови тримання його під вартою у СІЗО, перевезення і тримання його під вартою у дні проведення судових засідань, а також за статтею 13 Конвенції на відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з його скаргами.

Європейський суд констатував порушення статті 3 Конвенції у зв'язку із сукупністю неналежних умов тримання заявника під вартою, таких як, переповненість у камерах, погане освітлення та вентиляція, неналежні санітарно-гігієнічні умовами, обмеження одноденними щоденними прогулянками впродовж 2012 — 2017 років.

Скаргу заявника на неналежні умови перевезення та тримання його під вартою у дні проведення судових засідань Європейський суд відхилив як явно необґрунтовану відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції, оскільки скарга заявника була безпідставною.

Щодо скарг заявника за статтею 13 Конвенції Європейський суд, звернувши увагу на свої висновки у попередніх рішеннях щодо України, вказав, що у заявника не було ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з його скаргами на умови тримання у СІЗО, та констатував порушення статті 13 Конвенції у поєднанні зі статтею 3 Конвенції.

Європейський суд також вказав, що констатовані у цьому рішенні порушення є наслідком масштабної структурної проблеми, що є результатом неналежного функціонування пенітенціарної системи в Україні. Зважаючи на відсутність прогресу у вирішенні цієї проблеми з 2005 року та неодноразові вказівки Європейського суду та Комітету міністрів Ради Європи (КМ РЄ) Європейський суд вирішив застосувати процедуру пілотного рішення у цій справі та вказав на заходи, яких необхідно вжити для вирішення цієї проблеми.

Зокрема, Європейський суд вказав, що для зменшення переповненості камер та покращення умов тримання під вартою необхідно зменшити випадки подання клопотань про застосування запобіжних заходів у виді тримання під вартою та застосування судами таких запобіжних заходів; внести зміни до чинного законодавства, що збільшить існуючу норму площі в камері для однієї взятої під варту особи до 4 кв. метрів, а також забезпечити виділення коштів для проведення капітального ремонту в існуючих установах, будівництво нових установ на заміну старим.

Щодо ефективних засобів юридичного захисту Європейський суд зазначив, що найкращим способом встановлення превентивного засобу захисту буде створення спеціального органу для контролю за місцями несвободи в Україні.

Щодо компенсаційних засобів юридичного захисту Європейський суд запропонував два шляхи відшкодування, а саме: скорочення строку відбування покарання для відповідної особи пропорційно до кожної доби, проведеної нею у неналежних умовах тримання та надання грошової компенсації, що може застосовуватися і до осіб, які більше не тримаються під вартою.

З огляду на постійний і тривалий характер проблеми, а також очевидну бездіяльність у вирішенні цієї проблеми, Європейський суд закликав державу запровадити ефективні превентивні та компенсаційні засоби юридичного захисту не пізніше ніж протягом 18 місяців після набуття цим рішенням статусу остаточного.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* прийнятими скаргу заявника за статтею 3 Конвенції на умови тримання його під вартою у Дніпровському СІЗО та скаргу за статтею 13 Конвенції на відсутність ефективних засобів юридичного захисту у зв'язку із зазначеною скаргою, а решту скарг у заяві — неприйнятними;

2. *Постановляє*, що було порушено статтю 3 Конвенції у зв'язку з умовами тримання заявника під вартою у Дніпровському СІЗО (за виключенням періодів, коли доступний йому особистий простір був більше 4 квадратних метрів);

3. *Постановляє*, що було порушено статтю 13 Конвенції у зв'язку з відсутністю ефективних засобів юридичного захисту щодо скарги заявника за статтею 3 Конвенції;

4. *Постановляє*, що встановлення порушення статті 13 Конвенції у поєднанні зі статтею 3 Конвенції само собою є достатньою справедливою сатисфакцією;

5. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна сплатити заявнику 9 500 (дев'ять тисяч п'ятсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись, в якості відшкодування моральної шкоди; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(б) зчінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначеному нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

6. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції;

7. *Постановляє*, що упродовж вісімнадцяти місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна впровадити систему ефективних національних засобів юридичного захисту у зв'язку з умовами тримання під вартою, що мають як превентивний, так і компенсаційний вплив, для виконання у повному обсязі вимог, наведених у цьому рішенні.